

Po ti kritiki se jaz ne bom dalje spušal v pretres teh pesem; vendar pa Vam hočem iz ene bolj estetične pesme, kateri se pravi „Za pustni dan“ nekoliko verstic za pokušnjo dati, da se bote smejali, pa tudi sami sodili, ali se ne kujejo tudi še dan današnji take godčevske, kakor jih je koval Knobel leta 1801. Čujte jo:

Bas pravi: bum, bum, bum,
Gosle: didl, didl, di,
Citrar: nej vštimal bom:
Cink, cink — jih podi,
Pišu prav: dudl, dudl, du,
Guba: ha, h'ha, ha!
Micka rajala bo,
Haha, ha, ha, ha!

Tud mater župani
Je prišla v noge,
Katere je lani
Storila dolgé —
Prav hočem plesati,
Sim volna ko vúsk,
Kdor me 'če pelati,
Bo storil odpustk.

Že Micka jen Jaka
Se sučeta vkrog,
Matiče prov skaka,
Nu trobi v svoj rog;
Ta čotast se suče,
Anca drobentí —
Ta krevul se luče
Za njo, jen puhti.

Te male tud žgače,
Se mešajo vmes,
Vse kinka vse skače,
Vse cikne na ples;
Še oča ta stari
Je želo dobil,
Vže gleda po pari,
De b' se obrnil.

To imate, dragi stric! imenitniše zgodbe starega Kranja. Najslavniša zgodba novega časa, ktera je vredna, da se z zlatimi čerkami zapiše v kroniko kranjskega mesta, je ponovljenje veličastvene mestne farne cerkve v gotiškem slogu. Kar so njihovi očetje zakrivili, ko so leta 1579 za Jernejem Knäfelnom potegnili, to so popravili pobožni unuci. Perva slava gré visokočastljivemu bivšemu pastirju, sedanjemu ljubljanskemu general-vikarju gosp. A. Kosu, druga pa pobožnim in vernim faranom kranjske fare.

Tukaj so se spet odlikovali sami domači umetniki: véliki oltar je delo slavnega Murnika, prižnica od veleumnega Tomca. Gotiški nastavki križopotnih tabel od pridnega Götzel-na. Tudi oltarne slike so od domačih umetnikov, Egartnerja in Lajera. Natančniši popis prepuščam kranjskim pisateljem.

Zapustivši Kranj z najslajšimi čuti sem se podal v Ljubljano. Memo gredé sem obiskal v Šent-Vidu, ali kakor na srenjski tabli stoji: „Šent-Vedu“ slavnega pesnika „Zvonikarjeve“. Našel sem ga ravno v vertu pod košatim listnim šotorom prebirati Miklošičevo „Vergleichende Grammatik“. Ni Vam umetne slovenske pesmice, ktera bi se tako hitro obnarodila in ime pesnikovo Slovencom tako prikupila bila, kakor Potočnikova „Zvonikarjeva“. Beseda in viža iz glave in serca pesnikovega ste enako krasne. Bog ga živi še mnogo let! Slednjega januarja je doveršil 60. leto; pa dobrovoljni možak terdno nosi svoje leta; zakaj nam že tako dolgo ni nobene take ali enake zapel? Da Vam, dragi stric, tudi še njegovo osebnost popišem, ker vem, da Vi kaj na Goethejeve verstice porajtate:

„Volk und Knecht und Ueberwinder
Sie gestehen zu jeder Zeit:
Höchstes Glück der Erdenkinder
Sei nur die Persönlichkeit“.

Vam moram povedati, da je naš slavni pesnik in grammatikar srednje postave, pošteno rejen, zdravega duha in blagega serca.

Iz Šent-Vida so kola derdrate nazaj v Ljubljano, središče mojega potovanja.

Bog Vam daj dobro, ljubi stric. Ves Vaš Vicko.

Slovensko slovstvo.

Krivica za krivico. Povest iz časa ruske cesarice Katarine II. Nekoliko po nemškem izdelal Fr. Malavašič. V Ljubljani 1859. V založbi in naprodaj pri Henriku Ničmanu, bukvozezu na starem tergu.

Te dni je prišla v našem jeziku spet ena tistih knjižic na dan, ktera se noče šopiriti kot „velikansko“ slovensko delo, ampak pohlevno stopi na dan z edinim namenom: v

čednem in gladkem jeziku, kakoršnega piše naš že veliko let dobro znani in izurjeni slovenski pisatelj, gosp. Franc Malavašič, našemu narodu podati mikavno berilo in tako naše slovstvo pomnožiti z bukvicami, katerih res še nimamo preveč. Posneta je povestica, ktero imajo v Rusii še v dobrem spominu in s ktero si že dostikrat krajšajo dolge zimske večere, iz časa rusovske carice Katarine II. Na 61 straneh zanimuje od konca do kraja svojega bravca, kateri, obljubimo vam, ne bo bukvic iz rok položil, da bi ne rekel, da so res kratkočasno berilo. — Natis iz Miličove tiskarnice je prav čeden, papir pa tako močen, da cela fara lahko bukve pregibuje in dobro bojo sterpele sto in sto perstov.

Ozir po domovini.

Solčavske planine na Štajarskem.

„Rad hodim na hribe,
Na sterme goré;
In više ko pridem,
Tem ljubše mi je.“

J. Hašnik.

Bilo je v nedeljo 19. vélikega serpana leta 1855, ko sem se podal z dvema tovaršoma na pot v Solčavo, ali, kakor pravijo „v Žovceboh“ (Sulzbach). Ni še pošiljala zarja svojih rudečorumenih žarkov v line mestnih poslopij, ko smo zapustili — Celje. Romali smo po véliki cesti veselega serca, in komaj smo dospéli blizo Žavca, je že pregnal beli dan černo noč in razsvetljevalo je juterno solnce livade in hribe. Moško stopamo naprej; o poldne jo primahamo v Mozirje. Tam se okrepcamo za daljni pot. — Vidili smo lepi samostan „Nazaret“ na prijaznem griču, kterege dereča Savina obteka, v solnčni svitlobi se lesketati. Prišli smo potem memo Ročice in sv. Frančiška na Stražah. Ker pa ni moj namen popisovati kraje gornje savinske doline in vsega priobčiti, kar se nam je na dalje pripetilo na popotovanji do Solčave, samo povem, da nismo šli v Luče naravnost skoz Lubno, ampak čez Gornji grad, kjer smo obiskali nekega prijatelja.

Dan se je že nagnil in ostali smo v Gornjem gradu čez noč. Kajti pa je Gornji grad (Oberburg) precej znamenit, naj tudi nekoliko povem o njem. Gornji grad je terg na potoku „Dréta“ med visokimi gorami, 6 milj od Celja; ima c. k. okrajn vrad in dekanijo, prostorno grajščino in okoli 660 prebivavcov. Tukajšna cerkev je veličanska; sozidal jo je Anadej grof Attems, ljubljanski škof med leti 1754 in 1761. Grajščina pa je bila nekdanj benediktinska opatija in potlej stolica ljubljanskih škofov. Ustanovila sta samostan oglejski patrijarh in blagi Teobald Kager leta 1140, ki je daroval celo svoje posestev v ta namen. 20 opatov je imel samostan do 1460. leta. V tem času pa je odločil cesar Miroslav IV. gornjegraški samostan za ustanovljenje ljubljanskega škofijstva, ktero se je res utemeljilo 11. oktobra 1463. leta. Odsihmal je ostal škofovski sedež tû do 1783. leta.

Razvaline starodavnega „Gornjega gradu“ stojé na bližnjem sternem predhribju Menine imenovanem, s ktere se odpira krasen razgled. Slovenski jezik je tû kajlep in še precej čist.

Drugi dan smo se zgodaj podali čez planine v Luče. Luče so prijazno selo z lepo farno cerkvo in eno podružnico in „podfaro“, kakor pravijo, z imenom „Podvolek“. Tû sedaj nismo vedili, na katero stran bi se podali: ali bi šli na „Planinšek“, ali pa skoz „Iglo“. Ker je pa tovarš R. bil slabih nog in si ni upal na planine, sva se tudi midva z Jurjem z njim skoz Iglo podala, kajti „tres faciunt collegium“. Znano nam pa tudi prav ni bilo, da se ložje čez gore „Desko“ in „Koroško“ na „Ojtrico“ pride, kakor od une, solčavske strani. Koračili smo toraj prek Savine, ki nam je šumljala bistro nasproti na Iglo. Komaj smo šli pol ure, smo jo že vidili pred nami.